

Externe verrijking: De Boomhut

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

0. Identificatie van de voorbeeldpraktijk

In dit werkblad wordt de externe verrijking beschreven voor het lager onderwijs. In de klas wordt gewerkt met een driesporenbeleid: zorggroep, basis en verrijking. Als de klasverrijking niet meer volstaat voor bepaalde leerlingen krijgen ze uitbreiding van de zorgleraar. Hiervoor komen ze wekelijks samen en krijgen ze een eigen pakket mee waaraan ze tijdens de week werken in de klas als ze met hun basiswerk klaar zijn. Dit valt dus onder een 4e spoor (met klasexterne verrijking)

Binnen dit groepje wordt afhankelijk van de noden een andere invulling gegeven. Zoals mindsettraining, de tafeltrein, verrijking taal, verrijking wiskunde, leren leren, ondersteuning bij werkstuk of onderzoek.

0.1. Fase van het zorgcontinuüm

- Brede basiszorg (bv. binnenklasdifferentiatie)
- Verhoogde zorg (bv. verrijkingsklas)
- Uitbreiding zorg/individuele trajecten

1. Beschrijving van de voorbeeldpraktijk

1.1. Doelgroep

Wie behoort tot (uiteindelijke) doelgroep van de praktijk? (max. 100 woorden)

Leerlingen die niet meer voldoende hebben aan de begeleiding vanuit het driesporenbeleid op klasniveau. (Uit de LVS en de TVE worden de groepen samengesteld voor het driesporen beleid op klasniveau. Deze externe zorggroep zit nog een spoor hoger dan het 3 sporenbeleid in de klas.)

Zijn er intermediaire doelgroepen? Zo ja, welke? (max. 100 woorden)

De klasleerkrachten en zorgleerkrachten.

Hoe wordt bepaald welke personen tot de doelgroep behoren? (max. 400 woorden)

Via signalering van de leerkracht of ouders en via signalering op LVS en TVE testen. Leerlingen die onvoldoende uitdagingen hebben met de verrijking op klasniveau volgens het driesporenbeleid. Of leerlingen die extra begeleiding nodig hebben bij verrijking door bijv. faalangst, vaste mindset, concentratieproblemen.

Betrokkenheid doelgroep (max. 150 woorden)

Leerlingen kunnen ook zelf voorstellen om begeleiding te krijgen in het externe groepje.

1.2. Doel

Hoofddoel (max. 100 woorden)

Leerlingen extra uitdaging geven zodat ze studie- en leervaardigheden aanleren. Ze krijgen vooral oefeningen op hun niveau zodat ze hun leerzone kunnen bereiken.

Subdoelen (max. 350 woorden)

Leerlingen die al enige notie hebben van tafels of die op hun honger zitten stimuleren om sneller de leerstof van de tafels door te nemen. Door deze inoefening heb je meer kans op automatisering van de tafels. De leerlingen leren ook volhouden en doorzetten.

Leerlingen met een vaste mindset hebben vaak moeite met het aangaan van uitdagingen. Daarom is mindsettraining zinvol om inzicht te krijgen in hoe hun hersenen werken en hoe ze echt kunnen leren.

1.3. Aanpak

Algemene opzet van de voorbeeldpraktijk (max. 200 woorden)

Zorgleerkracht plant dit groepje wekelijks in afhankelijk van de periode in het jaar of van de noden wordt er ingezet op uitleg werkpakket verrijking wiskunde, mindsettraining, ondersteuning werkstuk, tafeltrein,.....

Concrete inhoud van de voorbeeldpraktijk (max. 1200 woorden)

De leerlingen gaan wekelijks mee met de zorgleerkracht en krijgen dan hun verrijkingsopdrachten. Dit werk is uitdagend voor hun en stimuleren creatief denken. Op dat moment moeten ze ook de volledige klassikale instructie niet meevolgen. De krijgen dus vooral compacting, versnelling en verrijking in de leerstof.

De leerlingen die de tafeltrein volgen worden op een versneld tempo doorheen de leerstof van de tafels geloodst. Ze krijgen korte instructie en veel oefening. Thuis moet er ook veel geoefend worden. De vorderingen worden gecontroleerd via tafeltoetsen waarop vooral de tijd een belangrijke norm is. Een uitstekende samenwerking tussen de ouders en de leerkracht/zorgleerkracht is noodzakelijk om dit initiatief te laten slagen.

Aan de hand van de mappen: mindsetwerkboek en groei in je groep worden korte oefeningen en psycho-educatie gegeven. Wekelijks en gedurende 7-10 sessies komt de groep samen.

Voor werkstuk wordt deze groep ook vrijgesteld van de klassikale instructie en werkvorm en kunnen ze meteen aan de slag met hun werkstuk. Ze krijgen in kleine groep begeleiding bij het zoeken naar

antwoorden op hun onderzoeksvragen. Doordat ze in een kleinere groep kunnen werken hebben ze ook minder last van lawaai of andere prikkels.

Voor spelling wordt er gewerkt met een pretest. Indien er bij de test niet meer dan 2 fouten gemaakt worden dan worden ze leerlingen vrijgesteld voor de lessen met de klas. Ze krijgen dan verrijkende taken zoals een extra taal leren met duolingo. Of ander verrijkend werk (inspiratie wordt gehaald uit verschillende verrijkingsmethoden).

2. Uitvoering

Materialen (max. 200 woorden)

- *Oefeningen uit verrijkingpakketten*
- *Werkboekjes en tafelkaartjes voor de leerlingen.*
- *Mindsetwerkboek*
- *Groei in je groep opdrachten en bijhorend materiaal*

Opleiding en competenties van de uitvoerders (max. 200 woorden)

De zorgleraar selecteert het verrijkingswerk en moet dus goed kunnen inschatten wat de leerzone van het kind is. Ook kennis over mindset, leerkuil en onderpresteren is nodig om geschikt werk te kunnen selecteren. De eerste weken werken we met feedback van de leerlingen. Zij geven per opdracht aan of de opdracht binnen hun leerzone, paniekzone of comfortzone zit adhv een smiley. Na enkele weken heeft de leerkracht een duidelijk individueel beeld van de leerlingen en kan ze gericht verrijkingsstof selecteren volgens de noden van de individuele leerling.

Kennis van de mindsettheorie is belangrijk om kinderen te helpen met leren doorzetten en het belang daarvan te leren inzien.

In de begeleiding is kennis van groetaal ook belangrijk bij het geven van feedback en stimuleren van een groeimindset.

Randvoorwaarden (max. 200 woorden)

Voldoende verrijkingsmateriaal waaruit je kan selecteren voor individuele werkbundels.

Er is medewerking nodig van de ouders en de leerling zelf moet gemotiveerd zijn om bijvoorbeeld het traject van de tafeltrein te kunnen afleggen.

Tijd en ruimte in het uurrooster van de zorgleerkracht en ruimte in de school waar je rustig kunt zitten

Kosten (max. 200 woorden)

Materiaalkost: verrijkingsmateriaal naar eigen budget aan te kopen

Personeelskost: fulltime zorgleerkracht voor het volledige lager onderwijs.

3. Onderbouwing

Verantwoording (max. 1000 woorden)

Compacten en verrijken is één van de interventies die kan worden toegepast bij cognitief sterk functionerende leerlingen (Barbier et al., 2021; Verachtert, 2021). Om leerlingen hun welbevinden, betrokkenheid en motivatie hoog te houden (Verschueren et al., 2021), zetten we voor die leerlingen die onvoldoende worden uitgedaagd met de differentiatie in de klas, deze interventie dan ook in. Tijdens het moment dat ze uit de klas gaan, komen leerlingen ook in contact met ontwikkelingsgelijken. Ze worden dus op dat moment gegroepeerd (Smeets, 2021), wat ook een effectieve onderwijsinterventie is voor CSF leerlingen.

Bij de boomhut is er een zeer goed uitgewerkte communicatie (Vaughn et al., 1991) tussen de reguliere klas/klasleraar en de zorgleraar die de externe verrijking op zich neemt.

De onderwijsaanpassingen die wij toepassen bij De Boomhut kunnen verschillen per individueel kind. We proberen echt op maat te werken en rekening te houden met onderwijsbehoeften. De omgeving kan voor een CSF kind belangrijke invloed hebben op academische prestaties (Gagné, 2010; Verschueren et al., 2021). We proberen door onze aanpak alvast het stukje van de omgeving van het kind dat zich op de schoolcontext situeert veilig te maken en daar ook in te zetten op het stimuleren van de autonome motivatie (Soenens et al., 2021) en op het ontwikkelen van een groeigerichte mindset (Dweck, 1999).

Samenvatting werkzame elementen (max. 250 woorden)

- *Leerzone van het kind kunnen opmerken*
- *Geschikt verrijkingsmateriaal vinden*
- *Tijd en ruimte om de kinderen regelmatig te begeleiden op school en thuis*
- *Motiverende begeleiding van ouders en leerkrachten*
- *Regelmatig samenkomst*
- *Materiaal vanuit de werkmap gebruiken en opvolgen*

Uitkomstenmonitoring (max. 200 woorden)

De LVS en TVE resultaten worden systematisch bijgehouden in het kindvolgsysteem.

Werkhouding en observatie worden ook systematisch bijgehouden in het kindvolgsysteem. Leerlingen met extra noden worden enkele keren per jaar besproken op het zorgoverleg. Voor sommige leerlingen wordt er een handelingsplan opgemaakt.

De leerlingen hebben een portfolio en ik ben ik boekje waar ze op een formatieve manier geëvalueerd worden voor hun werkstuk. Tijdens de kringmomenten hebben ze ook de kans op hun proces en product voor te stellen aan de klas.

De tafeltrein wordt opgevolgd door systematische tafeldoetsen. Hierbij moeten de leerlingen bepaalde normen behalen.

Wetenschappelijke referenties en andere bronnen

- Barbier, K., Struyf, E., & Donche, V. (2021). Wat werkt binnen en buiten de klas? Cognitief begaafde leerlingen ondersteunen op het vlak van motivatie, leren en presteren. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Het ontwikkelen van cognitief Talent. Handboek voor onderwijsprofessionals*. (pp. 93–108). Acco learn
- Dweck, C. S. (1999). *Self-theories : their role in motivation, personality and development*. Hove: Psychology Press.
- Gagné, F. (2010). Motivation within the DMGT 2.0 framework. *High Ability Studies*, 21(2), 81-99. <https://doi.org/10.1080/13598139.2010.525341>
- Smeets, S. (2021). Groeperen en versnellen als interventie voor cognitief begaafde leerlingen. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Ontwikkelen van Cognitief Talent. Handboek voor Onderwijsprofessionals*. (pp. 131-145). Leuven: Acco Learn
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Boncquet, M., Sypré, S., Lavrijsen, J., & Verschueren, K. (2021). De rol van motivatie in het presteren en welbevinden van cognitief begaafde leerling. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Ontwikkelen van cognitief Talent. Handboek voor onderwijsprofessionals*. (pp. 48-70). Leuven: Acco learn.
- Vaughn, V., Feldhusen, F., & William Asher, J. (1991). Meta-Analyses and Review of Research on Pull Out_Programs in Gifted education. *Gifted Child Quarterly*, 5(2), 92-98.
- Verachtert, P. (2021). Compacten en verrijken voor cognitief begaafde leerlingen. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Ontwikkelen van cognitief Talent. Handboek voor onderwijsprofessionals* (pp. 109–128). Acco learn
- Verschueren, K., Lavrijsen, J., Sypré, S., Struyf, E., Vansteenkiste, M., Soenens, B., & Donche, V. (2021). Cognitieve begaafdheid en talentontwikkeling: een hedendaagse visie. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Ontwikkelen van cognitief Talent. Handboek voor onderwijsprofessionals*. (pp. 13-32). Leuven: Acco learn.